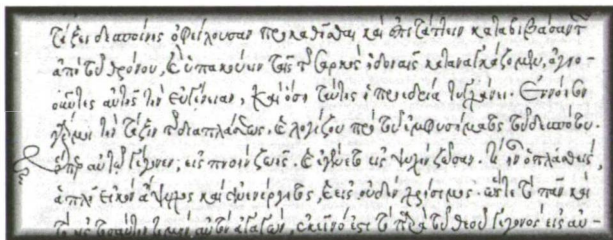

Euripidész

1. 'Αχάριστον ὑμῶν σπέρμ', ὅσοι δημηγόρους
ζηλοῦτε τιμάς· μηδέ γινώσκοισθέ μοι,
οἳ τοὺς φίλους βλάπτοντες οὐ φροντίζετε,
ἦν τοῖσι πολλοῖς πρὸς χάριν λέγητέ τι.

Ingratum vestrum genus, quotquot
concionibus populares sectamini honore:
neu cognoscamini mihi, qui amicos laedentes nihil curate,
si modo multitudini ad gratiam dicatis aliquid.

**Ó háladatlan sarjadék, népámitók,
könyöklők, bár ne ismernélek bennetek:
gondolkodás nélkül rugtok barátokon,
a tömeg kegyéért jártatjátok szátokat.**

Hec. 254-257.

2. *Οὐ τοὺς κρατοῦντας χρὴ κρατεῖν ἢ μὴ χρεῶν.
οὐδ' εὐτυχοῦντας εὐδοκεῖν πράξειν αἰεί.*

Non oportet victores imperare quae non decent,
neque felices putare se felices esse semper.

**Hatalmasnak önkénnyel élni nem szabad,
s örökké nem ragyog szerencséjének napja sem!**

Hec. 282-283.

3. *Τὸ γὰρ ζῆν μὴ καλῶς μέγας πόνος.*

Vivere enim haud decore magna aerumna.

A csúfos élet szörnyű gyötrelem!

Hec. 378.

4. *Πειθῶ δὲ τὴν τύραννον ἀνθρώποις μόνην.*

Suadela vero regina inter homines sola.

A Rábeszélés az úr csupán az emberek között.

Hec. 816.

5. *Ἄλλὰ ταῦτα μὲν τί δεῖ
θρηγεῖν, προκόπτουτ' οὐδὲν ἐς πρόσθεν κακῶν;*

Sed haec quidem quid attinet
lugere, promoventem nihil in malis!

**Ám mit ér a könny,
ha múlt bajunkon úgysem változtathatunk?**

Hec. 960-961.

6. Ὅτῳ γὰρ ὠφθῆν' εὐτυχοῦσ', αἰδῶς μ' ἔχει
ἐν τῷδε πότμῳ τυγχάνουσ' ἴν' εἰμι νῦν.

Quippe cui conspecta sum beata, pudor eius me tenet
in hoc fato positam, ubi sum nunc.

**Az előtt, ki egykor látott boldogan,
ily nyomorban szégyenkezés fog el.**

Hec. 970-971.

7. Ἀνθρώποισιν οὐκ ἐχρῆν ποτε
τῶν πραγμάτων τὴν γλῶσσαν ἰσχύειν πλέον.

Hominibus non debebat unquam
factis suis linguam valere plus.

**Földi embernek nem kellene
a tetteknél a szép szót többre tartani.**

Hec. 1187-1188.

8. Ἐν τοῖς κακοῖς γὰρ ἀγαθοὶ σαφέστατοι
φίλοι· τὰ χρηστὰ δ' αὐθ' ἕκαστ' ἔχει φίλους.

In adversis enim boni sunt certissimi
amici: res secundae vero semper per se habent amicos.

**Bajban mutatkozik meg, hogy ki jóbarát,
hisz jó körülmények közt van barát elég.**

Hec. 1226-1227.

9. Ἄλλ' ἐπεὶ τὰ μὴ καλὰ
πράσσειν ἐτόλμας, τλήθι καὶ τὰ μὴ φίλα.

Sed postquam quae honesta non sunt
facere ausus es, sustine etiam quae non grata sunt.

**Hogyha merszed volt a rút
gaztetthez, úgy merész légy most a bajban is.**

Hec. 1250-1251.

10. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν δεινὸν ὧδ' εἰπεῖν ἔπος,
οὐδὲ πάθος, οὐδὲ συμφορὰ θεήλατος,
ἧς οὐκ ἂν ἄραιτ' ἄχθος ἀνθρώπου φύσις.

Non est ulla adeo terribilis dictu res,
neque afflictio, neque calamitas divinitus immissa,
cujus non sustineat pondus hominis natura.

**Nincs semmi megnevezhető vad szörnyűség,
se kín, se balsors, mit reánk zúdit az ég,
ember-természetünk hogy el ne bírja még.**

Or. 1-3.

11. Ὡς φύσις, ἐν ἀνθρώποισιν ὡς μέγ' εἶ κακόν,
σωτήριόν τε τοῖς καλῶς κεκτημένοις.

O ingenium, inter homines quam magnum es malum,
et salutaris res iis, qui bene te habent.

**Természet, az embereknek mily nagy átka vagy,
de kikben szépen élsz, azoknak üdve is.**

Or. 126-127.

12. Οὐ δεινὰ πάσχειν δεινὰ τοὺς εἰργασμένους.

Non grave est, pati gravia, gravia qui fecerunt.

Nem szörnyűség, ha szörnyűség sújt szörnytevőt.

Or. 413.

13. Ὅνομα γάρ, ἔργον δ' οὐκ ἔχουσιν οἱ φίλοι
οἱ μὴ 'πὶ ταῖσι συμφοραῖς ὄντες φίλοι.

Nomen enim, non rem habent amici,
qui in calamitatibus non sunt amici.

**Mert puszta név szerint barát csak, semmi más,
ki nem barátunk, hogyha itt a sorscsapás.**

Or. 454-455.

14. Ἐγὼ δὲ μισῶ μὲν γυναῖκας ἀνοσίους.

Ego vero odi quidem mulieres impias.

A kegyetlen nőket pedig gyűlölöm.

Or. 518.

15. Αἰεὶ γυναῖκες ἐμποδῶν ταῖς ξυμφοραῖς
ἔφυσαν ἀνδρῶν πρὸς τὸ δυστυχέστερον.

Semper mulieres impedimento fortunae
fuerunt virorum in infeliciorem partem.

**Az asszonyok azért születtek mindig is,
hogy a férfi sorsát átkozottabbá tegyék.**

Or. 605-606.

16. Ἔστι δ' οὐ σιγῆ λόγου
κρείσσων γένοιτ' ἂν, ἔστι δ' οὐ σιγῆς λόγος.

Est ubi silentium orationi praestet, est et ubi oratio silentio.

**Van, hogy szónál a hallgatás
erősebb, s van, hogy a hallgatásnál jobb a szó.**

Or. 638-639.

17. Πιστὸς ἐν κακοῖς ἀνὴρ
κρείσσων γαλήνης ναυτίλοισιν εἰσορᾶν.

Fidus in adversis vir iucundior est visu, quam nautis in mari tranquillitas.

**Hű barát a baj között
szebb, mint hajósnak vész utáni sima víz.**

Or. 727-728.

18. Δεινὸν οἱ πολλοί, κακούργους ὅταν ἔχωσι προστάτας.

Atrox est multitudo, improbos quando habet praesides.

Hogyha gaz vezetői vannak, szörnyű ám a nagy tömeg.

Or. 772.

19. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρείσσων ἢ φίλος σαφῆς,
οὐ πλοῦτος, οὐ τυραννίς· ἀλόγιστον δέ τι
τὸ πλῆθος ἀντάλλαγμα γειναίου φίλου.

Nihil est praestantius, quam amicus certus, non opes, non regnum:
et stulta quaedam permutatio est multitudo pro generoso amico.

**Nincs kincs, mi többet érne mint a hű barát,
vagyon sem, és a hatalom sem; be oktalan,
nemes barátnál népkegyed ki többre tart!**

Or. 1155-1157.

20. Πᾶς τις αὐτὸν τοῦ πέλας μᾶλλον φιλεῖ.

Quisque se ipsum magis quam proximum amat.

Önmagát mindenki jobban kedveli a másiknál.

Med. 86.*

21. *Τὰ δ' ὑπερβάλλοντ'
οὐδένα καιρὸν δύναται θιητοῖς.*

Immodica vero nulla cum opportunitate pollut mortalibus.

**Aki túl nagyra tör,
az az ember nem arat, csak bajt.**

Med. 127-128.

22. *Δίκη γὰρ οὐκ ἔνεστ' ἐν ὀφθαλμοῖς βροτῶν,
ὅστις πρὶν ἀνδρὸς σπλάγγχον ἐκμαθεῖν σαφῶς
στυγεῖ δεδορκῶς, οὐδὲν ἠδικημένος.*

Iustitia enim non inest in oculis hominum
siquidem, antequam hominis animum permoverit certe,
odit semel intuitus, nulla iniuria lacessitus.

**Mert földi szemben jog s igazság nem lakik:
az ember, nem kutatva más szív bensejét,
látásra gyűlöl, bár nem érte sérelem.**

Med. 219-221.

23. *Ἄνῆρ δ' ὅταν τοῖς ἐίδον ἄχθηται ξυνῶν,
ἔξω μολῶν ἔπαυσε καρδίαν ἄσης.*

Vir vero, quando domestico commercio gravatur,
foras egressus, liberat animum a fastidio.

**A férfi, hogyha otthon lenni bosszúság,
kimegy, hogy szíve gondját másutt oldja fel.**

Med. 244-245.

24. *Σκαιοῖσι μὲν γὰρ καινὰ προσφέρων σοφὰ
δόξεις ἀχρεῖος καὶ σοφὸς πεφυκέναι·
τῶν δ' αὐτῶν δοκούντων εἰδέναι τι ποικίλον
κρείσσων νομισθεῖς ἐν πόλει λυπηρὸς φανῆ.*

Stultis enim nova proferens sapienter inventa,
videberis inutilis, ac non sapiens esse:
et illis rursus, qui videntur sapere aliquid callidum,
praestantior si existimeris, molestus in civitate videberis.

* Lásd a Bibliográfia bevezető megjegyzéseit (173 o.)!

Az ostobák, ha új bölcsességet hozol,
hibbant agyúnak, oktalannak tartanak,
azok pedig, kik sokszínűnek képzelik
tudásukat, terhesnek érzik több eszed.

Med. 298-301.

25. *Βροτοῖς ἔρωτες ὡς κακὸν μέγα.*

Mortalibus amores quam magnum sunt malum!

Halandóknak csak bajt csinál a Szerelem!

Med. 330.*

26. *Ἀχάριστος ὄλοιθ'
ὄτῳ πάρεστιν μὴ φίλους
τιμᾶν, καθαρὰν ἀνοί-
ξαντα κληῖδα φρενῶν.*

Miser pereat, cuicumque inest amicos non colere, puram aperienti clavem
pectoris.

**A halál vigye el,
kit hála nem köt, jóbarát
nyílt, tiszta szívért ki nem
tartja becsben.**

Med. 657-661.

27. *Θνητῶν γὰρ οὐδεὶς ἐστὶν εὐδαίμων ἀνὴρ·
ὄλβου δ' ἐπιρρυέντος εὐτυχέστερος
ἄλλου γένοιτ' ἂν ἄλλος, εὐδαίμων δ' ἂν οὐ.*

Mortalium enim nemo est beatus,
oribus vero affluentibus, fortunatior
alio fieri potest alius, beatus autem nequaquam.

**Mert emberek közt senki boldog nem lehet:
kinek segít a jószerencse, sorsa jobb
a többinél, de boldog nem lehet soha.**

Med. 1228-1230.

28. *Εὐδαιμονοίης νοῦν ἔχων ὅσον σε δεῖ.*

Beatus sis, si sapias quantum te oportet sapere.

Boldog csak úgy lehetsz, ha elég értelemmel élsz.

Hipp. 105.

29. *Οἱ σώφρονες γὰρ οὐχ ἐκόντες,
ἄλλ' ὁμως κακῶν ἐρώσι.*

Continentes enim non sponte quidem, sed tamen amant mala.

**A józanok bárhogy küszködnek ellene,
hitványt szerethetnek.**

Hipp. 358-359.

30. *Γλώσση γὰρ οὐδὲν πιστόν, ἢ θυραῖα μὲν
φρονήματ' ἀνδρῶν νουθετεῖν ἐπίσταται,
αὐτὴ δ' ὑφ' αὐτῆς πλεῖστα κέκτηται κακά.*

Nam linguae nihil fidendum, quae alienas quidem
hominum cogitationes castigare novit,
ipsa vero sibi plurima accersit mala.

**A nyelvben bízni nem lehet: leleplezett
gond-gondolat gúny tárgyává lesz általa,
de még saját magának is csak bajt szerez.**

Hipp. 395-397.

31. *Μόνον δὲ τοῦτο φασ' ἀμιλλᾶσθαι βίῳ,
γνώμην δικαίαν κάγαθὴν.*

Unum autem hoc aiunt cum vita pretio certare: iustam et honestam
mentem.

**Van egy – mondják, – mi még az életnél is többet ér:
a jól megérdemelten tiszta öntudat.**

Hipp. 426-427.*

32. *Δεινὸν σοφιστὴν εἶπας, ὅστις εὖ φρονεῖν
τοὺς μὴ φρονούντας δυνατός ἐστ' ἀναγκάσαι.*

Peritum sapientiae doctorem dixisti, quicumque recte sapere
non sapientes cogere potis est.

**Csodálatos bölcs lenne az, ki ostobát
a józanságra tudna kényszeríteni.**

Hipp. 921-922.

33. *Ἄλλα γὰρ ἄλλοθεν ἀμείβεται,
μετὰ δ' ἴσταται ἀνδράσιν αἰῶν
πολυπλάνητος ἀεὶ.*

Alia enim aliis vicibus mutantur, et variatur hominibus aevum semper
multis erroribus obnoxium.

Nincsen a földön örök állapot,
az ember élete változik
s a tévedésre mindig hajlamos.

Hipp. 1107-1110.

34. *Αἰσχροὶν παρὰ κλαίουσι θοινᾶσθαι φίλοις.*

Turpe est apud lugentes epulari amicos.

Gyászoló barátok mellett lakmározni rút dolog.

Alc. 542.

35. *Τὸν καθ' ἡμέραν
βίον λογίζου σὸν, τὰ δ' ἄλλα τῆς τύχης.*

Quotidianam vitam ducas tuam esse, reliqua vero fortunae.

**A mai napot mindig is
tarsd magadénak, mert sorsé a többi nap.**

Alc. 788-789.*

36. *Μὴ νυν ὑπέρβαλλ', ἀλλ' ἐναισίμως φέρε.*

Ne ergo modum excedas, sed modeste fer malum.

Tehát ne túlozz, tarts mértéket, tűrd a bajt.!

Alc. 1077.

37. *Ῥᾶον παραινεῖν ἢ παθόντα καρτερεῖν.*

Facilius est exhortari, quam dolentem sustinere.

Biztatni könnyebb, mint a kint állhatatosan tűrni.

Alc. 1078.

38. *Πολλὰ μορφαὶ τῶν δαιμονίων,
πολλὰ δ' ἀέλπτως κραινοῦσι θεοί·
καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη,
τῶν δ' ἀδοκίμων πόρον εὔρε θεός.*

Multae sunt formae rerum divinitus evenientium, multaque praeter spem perficiunt dii: et quae videbantur eventura, non sunt effecta inopinatum vero exitum invenit deus.

**Sok alakja van az isteninek,
sok nemreméltet is végre segít,
és mire várunk, az sose jő el,
mig a sosemvártnak utat nyit a sors.**

Alc. 1159-1162.

39. Ἐμπέφυκε γὰρ
γυναιξὶ τέρψις τῶν παρεστώτων κακῶν
ἀνὰ στόμ' αἰεὶ καὶ διὰ γλώσσης ἔχειν.

Innata est mulieribus delectatio praesentium malorum, ut ea in ore semper et lingua habeant.

**Mert ilyen az asszonyok természete,
sok zaklató bajukban élvezet nekik,
ha ajkukon, ha nyelvükön hordják, mi fáj.**

Andr. 93-95.

40. Εὐκλεια δ' οἷς μὲν ἐστ' ἀληθείας ὕπο,
εὐδαιμονίζω· τοὺς δ' ὑπὸ ψευδῶν, ἔχειν
οὐκ ἀξιώσω πλὴν τύχη φρονεῖν δοκεῖν.

Decus nominis quibus est a veritate, eos beatos duco: sed qui habent falso, habere illos non aestimabo, sed casu sapere videri.

**Kinek jóhíre színigazság: tisztelem,
de hol hazugság van mögötte, nincs becse
szememben: ész és jószerencse dolga csak.**

Andr. 321-323.

41. Σοφόν τι χρῆμα τοῦ διδάξαντος βροτοῦς
λόγους ἀκούειν τῶν ἐναντίων πάρα.

Sapiens quidam fuit, qui docuit homines
rationes audire a praesentibus.

**Bölcs volt, ki minket egykor arra oktatott:
jobb meghallgatni előbb a másik fél szavát.**

Andr. 957-958.

42. Τὸ γὰρ τοι συνέχον ἀνθρώπων πόλεις
τοῦτ' ἔσθ', ὅταν τις τοὺς νόμους σώζη καλῶς.

Quod enim continet hominum urbes
hoc est, quando quis leges servat accurate.

**Hisz ember-lakta városok
oltalma szépen őrzött törvénytisztelet.**

Supp. 312-313.

43. Ἄλλως τε πῶς ἂν μὴ διορθέων λόγους
ὀρθῶς δύναιτ' ἂν δῆμος εὐθύνειν πόλιν;

Alioqui, quomodo non recte rationes diiudicans,
recte possit populus regere civitatem?

**Különben is, hogy kormányozná jól a nép
a várost, ékesszóláshoz ha mitsem ért?**

Supp. 417-418.

44. Παλαίσμαθ' ἡμῶν ὁ βίος.

Lucta est nostra vita.

Küzdés az élet.

Supp. 550.

45. Θνητῶν δ' ὄλβιος εἰς τέλος οὐδεὶς
οὐδ' εὐδαίμων·
οὕτω γὰρ ἔφυ τις ἄλυπος.

Mortalium vero est ad finem usque beatus nemo neque felix: adhuc enim
nullus exiit doloris experts.

**Nincs a halandók közt, aki végig
boldog egészen: bánattalan egy se született.**

IA 161-163.

46. Δεινὸν τὸ τίκτειν, καὶ φέρει φίλτρον μέγα,
πᾶσιν τε κοινὸν, ὥσθ' ὑπερκάμνειν τέκνων.

Res gravis parere, et affert ingens desiderium,
communeque omnibus est, ut laborent pro liberis.

**Anyának lenni szent, és nagy varázsa van;
szülötteért mind kész keményen küzdeni.**

IA 917-918.

47. Ἀπροσδόκητα δὲ βροτοῖσι τὰ τῶν θεῶν,
σώζουσί θ' οὓς φιλοῦσιν.

Inopinata enim mortalibus accidunt fata deorum,
et servant eos quos amant.

**Az istenek útja rejtett-váratlan a halandóknak;
megmentik ōk, akit szeretnek!**

IA 1610-1611.

48. Τοὺς πόνους γὰρ ἄγαθοι
τολμῶσι, δειλοὶ δ' εἰσὶν οὐδὲν οὐδαμοῦ.

Labores enim viri fortes audent subire; ignavi vero nihil usquam sunt.

**A bátor szembenéz
a vésszel, míg a gyáva semmi mindenütt.**

IT 114-115.

49. Ἡ ... τύχη παρήγαγ' ἐς τὸ δυσμαθές.

Fortuna abducit (nos) in res cognitu difficiles.

A sors a meg nem tudható felé vezet.

IT 478.

50. Δεινὰ γὰρ αἱ γυναῖκες εὐρίσκειν τέχνας.

Mulieres nimirum sunt ingeniosae ad excogitandas technas.

Ha cselre kell találni, a nők félelmesek.

IT 1032.

51. Τὸ δὲ μετ' εὐτυχίας κακοῦ-
σθαι θνατοῖς βαρὺς αἰών.

Post vero res secundas male affligi, vita dura est hominibus.

**A szerencse után a rossz
roppant súly a halandón.**

IT 1121-1122.

52. Σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς χρὴ σοφόν τι μαθήσκειν.

A prudenti viro decet prudens consilium discere.

Bölcs férfitől bölcs dolgokat tanulni jó.

Rh. 206.

53. Ὅρα τὸ μέλλον· πόλλ' ἀναστρέφει θεός.

Provide futura: multa invertit deus.

Várd meg: gyakran fordít jövőnkön istenünk.

Rh. 332.

54. Μισῶ φίλοισιν ὕστερον βοηδρομεῖν.

Odi sero opitulari amicis.

Gyűlölöm, ki a barátnak későn segít.

Rh. 333.

55. *Τὸ μὴ γενέσθαι τῷ θανεῖν ἴσον λέγω,
τοῦ ζῆν δὲ λυπρῶς κρείσσον ἔστι καταθαιεῖν.*

Non natum esse aequale dico morti:
at melius est mortuum esse quam aerumnose vivere.

**Meg nem születni, azt mondom, halállal egy,
s a bús-keserves életnél meghalni jobb.**

Tr. 631-632.

56. *Κοῦδεὶς αὐτὸς εὐτυχεῖ ποτε.*

Nec idem ullus semper est felix.

Sosem lehet hát senki boldog szüntelen.

Tr. 1206.

57. *Δόξει τις ἀμαθεῖ σοφὰ λέγων οὐκ εὖ φρονεῖν.*

Videbitur quis stulto, etiam si sapienter dicat, non recta sapere.

A balga fülnek balgaság a bölcs beszéd.

Ba. 480.

58. *Πρὸς σοφοῦ γὰρ ἀνδρὸς ἀσκεῖν σῶφρον' εὐοργησίαν.*

Sapientis enim viri est, exercere modestam morum lenitatem.

Bölcs emberhez az való, hogy józan és nyugodt legyen.

Ba. 641.

59. *Τοῖς γὰρ δίκαιοις οὐχὶ θυμοῦσθαι χρεών.*

Ob iusta enim non irasci oportet.

Őszinte szóra nem helyes, ha gyúl harag.

Ba. 673.

60. *Ἄθεον ἱκεσίαν
μεθεῖναι πόλει ξένων προστροπᾶν.*

Impium est civitati negligere supplicem hospitem supplicationem.

**Az idegent, ki oltalomért
esd, bűnös a nép, mely nem fogadja be.**

Heracl. 107-108.

61. *Τίς ἂν δίκην κρίνειεν ἢ γνοίη λόγον,
πρὶν ἂν παρ' ἀμφοῖν μῦθον ἐκμάθῃ σαφῶς;*

Quis litem recte iudicarit, aut causam cognitam habeat,
priusquam ex utraque parte sermonem audiverit perspicue!

**Ki látna tisztán, joggal itt ki döntene,
míg végig nem hallgatta mind a két felet?**

Heracl. 179-180.

62. *Τί δῆτ' ἔτερψας, ὦ τάλαινά με
ἐλπίς τότ', οὐ μέλλουσα διατελεῖν χάριν;*

Quid igitur me oblectasti, o misera
spes tunc, cum beneficium non esses perfecta!

**Miért kecsegtettél, csalárd
remény, ha tudtad, úgyse teljesül kegyed?**

Heracl. 433-434.

63. *Ἄλλὰ σὺ μὴ προπέσων τὰ θεῶν φέρε, μηδ' ὑπεράλγει
φροντίδα λύπα.*

At tu non prostratus humi, deorum fata sustine, neu dolore supra modum
animum crucia.

**Össze ne törj te se, túrd, mit az istenek
adnak, a bú lelked mértéktelenül ne gyötörje.**

Heracl. 619-620.

64. *Τὸν εὐτυχεῖν δοκοῦντα μὴ ζηλοῦν, πρὶν ἂν
θανόντ' ἴδῃ τις· ὡς ἐφήμεροι τύχαι.*

Ne invideris qui videtur esse fortunatus, prius quam mortuum viderit eum
aliquis: nam fortuna mutatur in diem.

**Ne irigyeld, akit szerencsésnek hiszel,
míg meg nem hal: minden szerencse egynapos.**

Heracl. 865-866.

65. *Ἐκ γὰρ εὐτυχοῦς
ἦδιστον ἐχθρόν ἀνδρα δυστυχοῦνθ' ὀράν.*

Dulcissimum est hostem videre ex felici infelicem factum.

**A legnagyobb öröm
balsorsban látni sors-kegyelt ellenfelünk.**

Heracl. 939-940.

66. *Καὶ γὰρ ὅστις ἂν βροτῶν
κακὸς πεφύκη, ζῆμιούσιν οἱ θεοί.*

Etenim si quis mortalium
improbus est, dii eum puniunt.

**Mert az emberek közül
ki gaztevő, az istenek megbüntetik.**

Ion 440-441.

67. *Πῶς οὖν δίκαιον τοὺς νόμους ὑμᾶς βροτοῖς
γράφαντας αὐτοὺς ἀνομίαν ὀφλισκάνειν;*

Quomodo igitur aequum est, vos, qui leges mortalibus
scripsistis, ipsos spretarum legum reos esse!

**Való talán az embernek törvényeket
előírók, e törvény ellen élnek?**

Ion 442-443.

68. *Πλουτεῖν τε τερπνόν· Οὐ φιλῶ ψόγους κλύειν,
ἐν χερσὶ σώζων ὄλβον, οὐδ' ἔχειν πόρους·
εἴη γ' ἐμοὶ γε μὲν μέτρια μὴ λυπουμένῃ.*

Dulce divitiis abundare. Non amo rumores vulgi audire, in manibus servans divitias,
neque habere labores. Sit mihi quidem mediocris vitae conditio sine damno.

**A bőség jó, de ócsárló szót hallani
nem vágyom én, sem bajjal bírni kincseket.
Szerény vagyont kívánok inkább, bútalan!**

Ion 630-632.

69. *Δοκεῖν δὲ τὰδόκητ' οὐ χρή.*

Sed non oportet sperare non speranda.

Ne remélj reménytelen!

HF 92.*

70. *Ἐν ταῖς ἀναβολαῖς τῶν κακῶν ἔνεστ' ἄκη.*

In mora insunt malorum remedia.

A bajjal nem törődni – ez is enyhet ad.

HF 93.

71. *Κάμνουσι γάρ τοι καὶ βροτῶν αἱ συμφοραί,
καὶ πνεύματ' ἀνέμων οὐκ αἰεὶ ῥώμην ἔχει,
οἱ τ' εὐτυχοῦντες διὰ τέλους οὐκ εὐτυχεῖς.*

Lassantur enim et mortalium calamitates,
et flatus ventorum non semper robur habent,
et felices non sunt perpetuo felices.

**Egyszer kihúny a halandókra mért csapás,
még orkánnak se tart örökké tortlata,
s a szerencsések sem mindvégig boldogak.**

HF 101-103.

72. *Οὗτος δ' ἀνὴρ ἄριστος ὅστις ἐλπίσι
πέποιθεν αἰεὶ· τὸ δ' ἀπορεῖν ἀνδρὸς κακοῦ.*

Ille autem optimus est vir, qui spei
semper confidit: at desperare, hominis est mali.

**Ember az legkülönb, ki csak reménykedik,
míg a gyávéra vall a balga kétkedés.**

HF 105-106.

73. *Βία δὲ δράσης μηδὲν, ἢ πείση βίαν,
ὅταν θεοῦ σοι πνεῦμα μεταβαλὼν τύχη.*

Per vim vero nihil facias, aut patieris vim,
cum flatum fortuna dei tibi mutaverit.

**Ne tégy semmi erőszakot – vagy azt te szenveded,
ha ellened fordítja isten a vihart!**

HF 215-216.

74. *Ἄρ' οὐκ ἀφορμὰς τοῖς λόγοισιν ἀγαθοὶ
θνητῶν ἔχουσι, κἂν βραδύς τις ἢ λέγειν.*

Annon occasiones dicendi boni
homines habent, etiamsi tardus sit aliquis ad dicendum?

**Az okos érvelés alapját meglelik
jóemberek, mégha a nyelvük lomha is.**

HF 236-237.

75. *Ἄλλ' ... μικρὰ μὲν τὰ τοῦ βίου·
τοῦτον δ' ὡς ὅπως ἥδιστα διαπεράσετε,
ἐξ ἡμέρας ἐς νύκτα μὴ λυπούμενοι.*

Verum, ... brevis est vita: hanc igitur curate ut iucundissime transigatis,
a die ad noctem non dolentes.

Jaj, ... bizony rövid az életünk.
Éljétek át úgy ahogy a legédesebb,
se éjt, se nappal búban ne legyen részetek.

HF 503-505.

76. Ἄφιλον ... τὸ δυστυχές.

Calamitas ... est sine amicis.

A balsorsban nincs barát.

HF 561.

77. Χάριν δὲ γηράσκουσας ἐχθαίρω φίλων,
καὶ τῶν καλῶν μὲν ὅστις ἀπολαύειν θέλει,
συμπλεῖν δὲ τοῖς φίλοισι δυστυχοῦσιν οὐ.

Odi autem gratiam amicorum senescentem,
et eum, qui bonis quidem rebus frui vult,
sed non una navigare cum amicis infelicibus.

Ha a baráti hála elaggik: gyűlölöm,
s azt is, ki a baráttal együtt élvezi
a kellemest, de a bajban nem hajóz vele.

HF 1223-1225.

78. Ὅστις δὲ πλοῦτον ἢ σθένος μᾶλλον φίλων
ἀγαθῶν πεπᾶσθαι βούλεται, κακῶς φρονεῖ.

Quicumque vero divitias aut potentiam potius quam amicos
bonus habere cupit, male sentit.

Ki a hatalmat többre tartja, s a vagyont
a jóbarátnál, az veszekedett bolond.

HF 1425-1426.

79. Ἦ χρὴ μηκέθ' ἡγεῖσαι θεούς,
εἰ τᾶδικ' ἔσται τῆς δίκης ὑπέρτερα.

Non amplius putandum est esse deos,
si iniusta facinora sint iustitia superiora.

Az istenekben sem lehet
hinnünk, ha jogtalanság győz a jog felett.

El. 583-584.

80. ...Οὐδείς δυστυχοῦντί σοι φίλος.
Εὐρημα γὰρ τὸ χρῆμα γίγνεται τόδε,
κοινῇ μετασχεῖν τὰγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ.

Nemo infelici tibi amicus est. Lucrum enim rarum haec res est, si quis ex aequo est particeps et boni et mali.

**Barátod nincs a baj között.
Mert ritka, drága, talált kincs, hogyha lelhetünk
olyat, ki vélünk jóban-rosszban osztozik.**

El. 605-607.*

81. Ἡ γὰρ φύσις βέβαιος, οὐ τὰ χρήματα.

Ingenium enim stabile est, haud divitiae.

Természetünk a tartós társ, nem kincseink.

El. 941.

82. Μή μοι, τὸ πρῶτον βῆμ' ἐὰν δράμη καλῶς,
ικᾶν δοκέιτω τὴν δίκην, πρὶν ἂν πέλας
γραμμῆς ἴκηται, καὶ τέλος κάμψη βίου.

Ne mihi quamvis primam curriculi mensuram cucurrerit, se vicisse existimet aliquis causam, priusquam prope metam pervenerit, et finem flexerit (attigerit) vitae.

**Ne higgye senki, hogyha már lefutja is
első körét jog ellen, hogy legyőzte az
igazságot, míg végcéljához el nem ért.**

El. 954-956.

83. Γυνὴ δ' ἀπίοτος ἀνδρὸς ἦτις ἐκ δόμων
ἐς κάλλος ἀσκεῖ, διάγραφ' ὡς οὔσας κακὴν.
Οὐδέν γὰρ αὐτὴν δεῖ θύρασις εὐπρεπὲς
φαίνειν πρόσωπον, ἢν τι μὴ ζητῆ κακόν.

Mulier autem quae, absente viro ex aedibus, ad formae speciem se exornat, eam reiice ut malam; haud enim oportet ipsam foris decoram ostendere faciem, nisi forte aliquod quaerat malum.

**A nő, ki ha férje messze jár, szépítgeti
magát, töröld a jók sorából mint gonoszt.
Mert semmi szükség szép arccal ragyognia
a házon kívül, csak ha rosszon jár esze.**

El. 1072-1075.

84. *Οὕτως ἀδικεῖν μηδεὶς θελέτω
μηδ' ἐπιόρκων μέτα συμπλείτω.*

Sic igitur iniuste agere nullus velit, neque cum periuris naviget.

**Vétkezni tehát ki sem kívánjon,
s esküszegővel vízre ne szálljon.**

El. 1354-1355.

85. *Χαίρειν δ' ὅστις δύναται
καὶ ξυντυχίᾳ μὴ τινὶ κάμνει
θνητῶν, εὐδαίμονα πράσσει.*

Gaudere autem quisquis potest mortalium, et infortunio nullo laborat,
is beate agit.

**Örülni ki tud, s kire nem
sújt égi csapás, az a halandó
már boldogsorsú a földön.**

El. 1357-1358.